ข่าวเตือนการระบาดศัตรูพืชประจำสัปดาห์
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๙ ประจำวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙

เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เตือนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง เนื่องจากเข้าสู่ฤดูแล้งฝนทิ้งช่วง สภาพดังกล่าวเหมาะกับการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง และขอความร่วมมือผู้ประกอบการจำหน่ายท่อนพันธุ์ มันสำปะหลัง พ่นท่อนพันธุ์มันสำปะหลังด้วยสารเคมีอิมิดาคลอพริด หรือไทอะมิโทแซม ก่อนเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ไปยังแหล่งปลูกอื่นๆ และในแหล่งเพาะปลูกเองก็ต้องแช่ท่อนพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารเคมีไทอะมิโทแซม เนื่องจากเพลี้ยแป้งสามารถระบาดจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่ง ได้โดยการติดไปกับคน ท่อนพันธุ์ กระแสลมและมดเป็นพาหนะนำตัวเพลี้ยแป้งไปเลี้ยงเพื่อรอดูดกินมูลหวานความเสียหายจากการทำลายของเพลี้ยแป้งต่อผลผลิตขึ้นอยู่กับระยะการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง ดังนั้นเกษตรกรควรหมั่นสำรวจแปลงถ้าพบการระบาดให้แจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้าน หรือแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อประสานงานศูนย์บริหารศัตรูพืชในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ขอรับการสนับสนุนแตนเบียนหรือแมลงช้างปีกใสเพื่อใช้ควบคุมการระบาดเพลี้ยแป้งในพื้นที่

ชนิดเพลี้ยแป้งที่พบในประเทศไทย

เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง (Mealybug)

วงศ์ Pseudococcus

อันดับ Homoptera

การขยายพันธุ์ของเพลี้ยแป้ง

๑. โดยใช้เพศ

๒. โดยไม่ใช้เพศ (Thelytokous parthenogenesis)

แบ่งเพลี้ยแป้งตามลักษณะของลูกที่ออกมาเป็น ๒ ประเภท

๑. ประเภทวางไข่ (Oviparous) ไข่อยู่ภายในถุงไข่ที่มีเส้นใย คล้ายสำลีปกคลุม

๒. ประเภทออกลูกเป็นตัว (Viviparous)

copyright @ 2014 กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ โทร 02 - 940 - 6190 - 1

ชนิดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เพลี้ยแป้งที่พบในต้นมันสำปะหลังในประเทศไทยในปัจจุบันมี ๔ ชนิด (อัมพร วิโนทัย, กรมวิชาการเกษตร)

๑. เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug): *Ferrisia virgate*

ลำตัวตัวคล้ายลิ่ม ผนังลำตัวสีเทาเข้มมีผงแป้งปกคลุมลำตัว เส้นขนขึ้นหนาแน่นขนที่ปกคลุมลำตัวเป็นเงาคล้ายใยแก้วมีแถบดำบนลำตัว ๒ แถบ ชัดเจนส่วนปลายมีหางคล้ายเส้นแป้ง ๒ เส้น ยาวครึ่งหนึ่งของความยาวลำตัว เพลี้ยแป้งชนิดนี้พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบระบาดมากในช่วงฤดูฝน ระดับความรุนแรงไม่ถึงขั้นทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการควบคุมโดยศัตรูตามธรรมชาติอย่างสมดุลจากตัวห้ำและตัวเบียน

๒. เพลี้ยแป้งแจ๊คเบียดเลย์ (Jackbeard) : *Pseudococcus jackbeardsleyi*

ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเทาอมชมพูมีผงแป้งสีข้าวปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งเรียงกันจำนวนมาก เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังชอบอยู่บริเวณโคนต้นหรือในดิน

copyright @ 2014 กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ โทร 02 - 940 - 6190 - 1

๓. เพลี้ยแป้งสีเขียว (Green mealybug) : *Phenacoccus madeirensis*

ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเขียวอมเหลืองมีผงแป้งสีขาวบาง ๆ ปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งสั้น ๆ เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว และที่ลำตัวมีสันนูน ๓ แนว ตามความยาวลำตัว เส้นนูนที่สุดอยู่กลางลำตัว สามารถวางไข่ได้ประมาณ ๕๐๐ ฟอง/ตัว ตัวเต็มวัยชอบกินใบแก่ พบระบาดทั่วไปในแหล่งปลูกมันสำปะหลัง

๔. เพลี้ยแป้งสีชมพู (Pinkish mealybug): *Phenacoccus manihoti*

เป็นเพลี้ยแป้งที่ระบาดทำลายมันสำปะหลังรุนแรงในขณะนี้ ลำตัวรูปไข่ผนังลำตัวสีชมพู มีผงแป้งปกคลุมลำตัวด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งสั้นหรือไม่เห็นเด่นชัด เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวสั้น ขยายพันธุ์ได้โดยไม่อาศัยเพศ (เพศเมียไม่จำเป็นต้องได้รับการผสมพันธุ์จากเพศผู้) วางไข่เป็นฟองเล็ก ๆ ในถุง ไข่มีสีเหลืองอ่อนลักษณะยาวรีมีใยคล้ายสำลีหุ้มไว้ เมื่อใกล้ฟักไข่จะมีสีเข้มขึ้น ระยะไข่ประมาณ ๘ วัน ตัวอ่อนจะลอกคราบ ๓ ครั้ง จึงเป็นตัวเต็มวัย รวมระยะเวลาตั้งแต่เป็นไข่จนถึงตัวเต็มวัยใช้เวลา ๒๑ วัน เพลี้ยแป้งสีชมพูสามารถวางไข่ได้มากถึง ๕๐๐ ฟอง/ตัว

copyright @ 2014 กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ โทร 02 - 940 - 6190 - 1

ภาพการทำลายของเพลี้ยแป้ง

copyright @ 2014 กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ โทร 02 - 940 - 6190 - 1

ศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง

ตัวห้ำ : แมลงช้างปีกใส (*Pleciocryza ramburi)*

ตัวเบียน : แตนเบียน *Anagyrus lopezi*

เชื้อจุลินทรีย์ : เชื้อราบิวเวอเรีย

copyright @ 2014 กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ โทร 02 - 940 - 6190 - 1

แนวทางการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

๑. ในพื้นที่ที่ยังไม่พบการระบาด

๑.๑ ใช้ท่อนพันธุ์สะอาด

๑.๒ เก็บซากพืชออกจากแปลง ไถพรวนหลายๆครั้ง และตากดินอย่างน้อย ๑๔ วัน

๑.๓ แช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ

๑.๔ สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

๒. ในพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยแป้ง

๒.๑ หลีกเลี่ยงการปลูกในฤดูแล้ง

๒.๒ ไถพรวนดินหลายๆ ครั้ง ตากดินอย่างน้อย ๑๔ วัน

๒.๓ แช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ

๒.๔ สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์

๒.๕ ถ้าพบการระบาด รุนแรงในมันสำปะหลังอายุ ๑ - ๔ เดือนให้ถอนทิ้งทั้งหมดแล้วเผาทำลายนอกแปลง

๒.๖ ถ้าพบการระบาด ในมันสำปะหลังอายุ ๔ - ๘ เดือนให้ตัดยอดหรือถอนต้นที่พบนำไปเผาทำลายนอกแปลง

๒.๗ ถ้าพบการระบาดในมันอายุมากกว่า ๘ เดือน ควรเก็บผลผลิต ตัดต้นทิ้งนำไปเผาทำลายนอกแปลง ทำความสะอาดแปลง ปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพด อ้อย ข้าวฟ่าง ทานตะวัน พืชตระกูลถั่ว

๒.๘ ใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมเพลี้ยแป้ง เช่น แมลงช้างปีกใส ด้วงเต่า แตนเบียน *Anagyrus lopezi* หรือศัตรูธรรมชาติที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ ฯลฯ

๒.๙ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไม้ให้ตัวห้ำและตัวเบียนที่เป็นศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง มันสำปะหลังถูกทำลาย

สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง

การแช่ท่อนพันธุ์ (Dipping pre-planting) ด้วยสารฆ่าแมลง ๕-๑๐ นาที

- thiamethoxam (Actara ๒๕ % WG) อัตรา ๔ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
- imidacloprid (Provado ๗๐ % WG) อัตรา ๔ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร
- dinotefuran (Starkle ๑๐ % WP) อัตรา ๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

copyright @ 2014 กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ โทร 02 - 940 - 6190 - 1